

med vor Interessee for Sagerne vilde være istand til.

Den tvingende Afsløsningslov for Fæstevæsenet, jeg har tilladt mig at foreslaae, har allerede to Gange passeret det andet Thing. Den har i dette Thing saavel i sine Principer som i sin Gjennemførelse været undergivet en saa alsidig og omhyggelig og, som det forekommer mig, en saa feirrig Behandling, at jeg uden Tvivl ikke bør være meget vidtløftig i at yttre mig om den i dette Dieblik. Al Almeenvellet virkelig fordrer, at Fæstes Afsløsning jævnes og ordnes ved Lov, er deduceret, og ifølge den Deduction, som har fundet Sted, vel saa almindelig anerkjendt, at jeg neppe feiler, naar jeg antager, at dette Spørgsmaal ogsaa her i Salen vil blive erkjendt paa samme Maade af den store Fleerhed. Det vilde være at forudsætte, — hvad jeg ikke kan forudsætte og ikke forudsætter — at Thingets ærede Medlemmer skulde være mindre vel bekjendte med de stedfundne Forhandlinger, naar jeg tillod mig her at gjentage og fremstille den Udvikling, hvorpaa denne Erkjendelse væsentligt er blevet støttet paa det andet Sted; dette vilde ligeledes forudsætte, at man ikke her kjendte den Betænkning, der fra Sagens Forhandling, der er forelagt Offentligheden, og hvis Forfatter er et høitæret Medlem her af Thinget, som jeg i dette Dieblik beklager ikke at finde paa sit Sted; thi det er af denne høitærede Landsthingsmand udviklet og godtgjort, hvor aldeles juridisk be rettiget denne Reformsag er, og jeg troer, det maa indrømmes, at de Grunde, der ere blevne anførte mod hans og Andres Deductioner deraf, ganske vist ikke have kunnet rokke dem. Fæsteafsløsningen er en Gjenstand af den hyderste Vigtighed for os netop i dette Dieblik. Skal vor nys vundne Frihed virkelig kunne bære de velsignende Frugter, vi vente og haabe af den, da er det klart, at dette væsentligt maa beroe paa Tilstedekomsten snarest muligt af et virkelig politisk Folk; men et virkelig politisk Folk her i Danmark skal man have ondt ved at tænke sig, naar det ikke hovedsagelig finder sin Støtte i en fri og selvstændig stillet Landbostand; men netop derfor, netop for at faae et saadant Resultat tilstede, maae vi ile med at fremme Reformen af den Slags som den,

hvorum her er Tale. Jeg vil slet ikke opholde mig ved de statsøconomiske, heller ikke ved de øvrige politiske Grunde, der tale for Reformen, men jeg vil kun henstille til de ærede Herrer, om man dog ikke maa tilstaae sig selv, at det grændser til afgjort Visshed, at Fordringerne om denne Reform ikke ville aflade, om det ikke næsten grændser til Visshed, at denne Reform dog vil og maa komme, om det ogsaa maatte være dens Modstandere muligt at hindre den i det nærværende Dieblik. Og er det saa, da vil jeg spørge: skulde det ikke netop være i de forholdsvis rolige Tider, at vi maatte lægge Haand paa dette Reformværk; kunne vi være tjente med, at det udskydes til en Tid, hvor Omvæltninger og Gjæring i Gemytterne maa skee gjør det dobbelt vanskeligt at lede det i den rette og retfærdige Gang? Jeg troer derhos, at, naar man undtager det, jeg vil kalde Forsængelighedsmomentet, saa er denne Reform i Sandhed en Velgjerning, ikke mindre for Godseieren end for Bonden; det er min inderlige Overbeviisning, at kun igjennem denne Reform vil Godseieren vinde den Stilling i Staten, som vi Alle i det Heles velforstaaede Interessee maae ønske, at han indtager, men som han nu visst ikke indtager og ikke vil kunne indtage, saalænge denne Reform er ufuldført? Man vil svare mig: „Ja, men det kan dog ikke nægtes, at frivillig Afsløsning er meget at foretrække for Tvangsafsløsning“; ja, man kan meget godt indrømme det; men for slet ikke at lægge Vægt paa, at den frivillige Afsløsning paa ingen Maade skrider frem i det Omfang og med den Almindelighed, som kunde tilfredsstille Sagens Venner eller Bondestændens billige Fordringer, saa maa man vel lægge Mærke til, at Loven jo er filllet og kan stilles saaledes, at den meget mere fremmer Frivillighed, end standser eller affrækker fra den.

Jeg vil foreløbig indskrænke mig til disse faa Ord, men jeg vil naturligvis forbeholde mig, efter hvad der herefter maatte forefalde, at udtale mig nærmere og mere specielt.

Bergsøe: Rigtigheden af den Forudsætning, paa hvilken det her omhandlede Lovforslag hviler, og fra hvilken den ærede Landsthingsmand, som nylig havde Ordet, og som